

شرح پیشرفه اصول فقہ

تألیف
آیت الله العظمیٰ رحیم

چاپ اول ۱۳۹۸

سرشناسه	:	قربانی رحیم، آریتا، ۱۳۶۹ -
عنوان قراردادی	:	ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	:	شرح پیشرفته اصول فقه/ تألیف آریتا قربانی، رحیم.
مشخصات نشر	:	تهران : ارشد، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۷۷۶ ص.
شابک	:	978-600-115-948-0
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۲۶۶ ؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	:	اصول فقه -- راهنمای آموزشی(عالی)
موضوع	:	Islamic law -- Study and teaching (Higher -- Interpretation and construction)
موضوع	:	اصول فقه -- پرسش‌ها و پاسخ‌ها (عالی)
موضوع	:	Questions and answers (Higher -- Islamic law -- Interpretation and construction)
موضوع	:	فقه -- قواعد -- راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	:	Islamic law -- *Formulae -- Study and teaching (Higher)
موضوع	:	فقه -- قواعد -- پرسش‌ها و پاسخ‌ها (عالی)
موضوع	:	Islamic law -- *Formulae -- Questions and answers (Higher)
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۸ P۱۵۰ ق۱ ش ۱
رده بندی دیویی	:	۲۹۷/۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۱۳۹۸

شرح پیشرفته اصول فقه

آریتا قربانی رحیم

نوبت چاپ : اول ۱۳۹۸

شمارگان : ۲۵۰ نسخه

لیتوگرافی : اندیشه

چاپ : اندیشه

قیمت : ۹۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۵-۹۴۸-۰ : ISBN: 978-600-115-948-0

مرکز پخش: میدان انقلاب، خیابان وحید نظری، بین دوازده فروردین و منیری جاوید،

پلاک ۱۳۰، طبقه اول، واحد ۲ تلفن: ۶۶۹۷۹۲۲۷-۶۶۹۷۹۲۳۴

www.arshadbook.com

هرگونه الگوبرداری از سبک و سباق و یا تکثیر کل یا قسمتی از کتاب‌های انتشارات ارشد شرعاً حرام و قانوناً ممنوع می‌باشد و متخلف بر اساس قانون حمایت از حقوق مولفان و مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد شدید قانونی قرار خواهد گرفت.

واحد حقوقی انتشارات ارشد: ۶۶۹۷۹۲۲۷-۶۶۹۷۹۲۳۴

فهرست مطالب

.....	سخن ناشر
۲۷	مقدمه
۲۹	علائم اختصاری

فصل اول: کلیات

۳۳	مبحث اول: کلیات اصول فقه
۳۳	گفتار اول: تاریخچه علم اصول فقه
۳۴	گفتار دوم: تعریف علم فقه و اصول فقه
۳۵	گفتار سوم: موضوع علم اصول فقه
۳۶	گفتار چهارم: فایده علم اصول فقه
۳۷	گفتار پنجم: تعریف حکم و اقسام آن
۳۷	یک - حکم شرعی
۳۷	الف) تقسیم حکم شرعی به تکلیفی و وضعی
۳۸	ب) تقسیم حکم به واقعی و ظاهری
۳۹	دو - حکم حکومتی
۳۹	گفتار ششم: اجتهاد
۴۰	یک - اقسام اجتهاد
۴۰	الف) اجتهاد مطلق
۴۰	ب) اجتهاد متجزی

- دو - علوم مورد نیاز برای اجتهاد ۴۰
- گفتار هفتم: تقلید ۴۱
- نمونه سوالات آزمونهای گذشته ۴۳

فصل دوم: الفاظ

- مبحث اول: وضع الفاظ ۴۸
- گفتار اول: تعریف وضع ۴۸
- تعریف معنا ۴۸
- تعریف لفظ ۴۹
- تعریف وضع ۴۹
- ارکان وضع ۴۹
- گفتار دوم: اقسام وضع لفظ ۵۱
- الف - وضع تعیننی یا تخصیصی ۵۱
- ۱ - وضع تعیننی صریح ۵۲
- ۲ - وضع تعیننی ضمنی ۵۳
- ب - وضع تعیننی یا تخصیصی ۵۴
- گفتار سوم: دلالت ۵۵
- الف - دلالت ذاتی یا عقلی ۵۹
- ب - دلالت طبعی ۶۰
- پ - دلالت وضعی یا قراردادی یا جعلی ۶۰
- ۱ - دلالت وضعی غیرلفظی ۶۰
- ۲ - دلالت وضعی لفظی ۶۰
- الف - دلالت مطابقی یا تطابقی ۶۱
- ب - دلالت تضمنی یا تضمن ۶۴
- پ - دلالت التزامی ۶۷
- گفتار چهارم: استعمال لفظ ۷۰
- الف - استعمال حقیقی ۷۱
- ب - استعمال مجازی ۷۲
- پ - استعمال غلط ۷۵

- شرایط استعمال مجازی ۷۶
- شرط اول - علاقه یا مناسبت ۷۷
- انواع علاقه ۷۷
- الف - علاقه مشابهت ۷۷
- ب - علاقه ظرف و مظلوف (حال و محل) ۷۸
- پ - علاقه جزء و کل ۷۸
- ت - علاقه مشارفت ۷۹
- ث - علاقه ماکان ۸۰
- شرط دوم قرینه صارفه ۸۱
- قرینه صارفه دو قسم است ۸۱
- الف - قرینه صارفه مقالیه ۸۱
- ب - قرینه صارفه نامیه ۸۱
- علامت‌های حقیقت و مجاز ۸۳
- طریق اول - تصریح واضح ۸۴
- طریق دوم - تبادر ۸۴
- طریق سوم - حمل و سلب لفظ بر معنا (صحت حمل و عدم صحت حمل، صحت سلب و عدم صحت سلب) ۸۴
- طریق چهارم - اطراد ۸۷
- گفتار پنجم: تقسیم بندی الفاظ ۸۸
- الف - لفظ مشترک یا مشترک لفظی (چند معنایی) ۸۸
- ب - مشترک معنوی (مختص) ۹۰
- پ - مترادف (مترادف) ۹۱
- گفتار ششم: اقسام حقیقت ۹۳
- الف - حقیقت لغوی ۹۳
- ب - حقیقت عرفی ۹۷
- ۱- حقیقت عرف عام ۹۷
- ۲- حقیقت عرف خاص ۹۸
- پ - حقیقت شرعی ۱۰۰

- ت - حقیقت متشرعه ۱۰۲
- ث - حقیقت قانونی ۱۰۳
- در تعارض بین حقیقت‌ها ۱۰۴
- گفتار هفتم: اصول لفظیه ۱۰۵
- الف - اصالة الحقیقه ۱۰۶
- ب - اصالة العموم ۱۰۷
- پ - اصالة الاطلاق ۱۲۱
- ت - اصالة عدم تقدیر یا اصل عدم اضرار ۱۲۳
- ث - اصالة عدم مل ۱۲۵
- ج - اصالة عدم اشتراك ۱۲۵
- چ - اصالة الظهور ۱۲۶
- گفتار هشتم: مشتق ۱۳۰
- گفتار نهم: صحیح و اعم ۱۳۰
- نمونه سوالات آزمونهای گذشته ۱۳۵
- مبحث دوم: اوامر ۱۷۰
- گفتار اول: تعریف اوامر ۱۷۰
- ارکان امر ۱۷۱
- گفتار دوم: شیوه‌های امر کردن ۱۷۴
- الف - لفظ امر ۱۷۵
- ب - صیغه امر ۱۷۶
- پ - جمله‌های خبری ۱۷۷
- ت - واژه‌ها و عبارات ۱۷۸
- گفتار سوم: امر عقیب حظر ۱۷۸
- گفتار چهارم: دلالت امر بر فور و تراخی ۱۷۹
- گفتار پنجم: دلالت امر بر مره و تکرار ۱۸۱
- گفتار ششم: حکم شرعی و اقسام آن ۱۸۳
- تعریف موضوع و حکم ۱۸۳
- تقسیمات حکم شرعی ۱۸۳

۱۸۳	یک - حکم واقعی و ظاهری.....
۱۸۷	الف- حکم واقعی اولیه.....
۱۸۷	ب- حکم واقعی ثانویه.....
۱۸۸	دو - حکم تکلیفی و حکم وضعی.....
۱۸۸	الف- حکم الزامی.....
۱۸۹	ب- حکم تکلیفی ترخیصی.....
۱۹۷	گفتار هفتم: اقسام واجب.....
۱۹۷	۱- واجب مبنی و کفایی.....
۲۰۱	۲- واجب تعیینی (معین) و تخییری (مخیر).....
۲۰۲	تخییر بر دو قسم است.....
۲۰۲	موارد به کار بردن اصل تخییر.....
۲۰۲	الف - تخییر بر دو یا چند دلیل متعارض.....
۲۰۲	ب- تخییر بین دو حکم متزاحم.....
۲۰۳	پ- تخییر بین محذورین.....
۲۰۳	ت- تخییر بین افراد واجب مخیر.....
۲۰۷	۱- واجب توصیلی و تعبدی.....
۲۰۹	۲- واجب موقت و غیرموقت.....
۲۱۵	۳- واجب نفسی و غیری.....
۲۱۶	۴- واجب اصلی و تبعی.....
۲۱۸	۵- واجب مطلق و مشروط.....
۲۲۰	۶- واجب منجز و معلق.....
۲۲۳	• نمونه سوالات آزمونهای گذشته.....
۲۶۱	مبحث سوم: نواهی.....
۲۶۱	گفتار اول: تعریف نواهی.....
۲۶۱	ارکان نهی.....
۲۶۳	گفتار دوم: شیوه‌های بیان نهی.....
۲۶۳	الف (لفظ نهی یا فعل نهی).....
۲۶۳	ب) جملات خبری منفی.....

- پ) جملات مثبت با بار منفی ۲۶۳
- ت) جعل مجازات ۲۶۳
- گفتار سوم: وجه اشتراک و افتراق امرونی ۲۶۸
- نمونه سوالات آزمونهای گذشته ۲۷۳
- مبحث چهارم: مفاهیم ۲۸۴
- گفتار اول: تعریف مفهوم و منطوق ۲۸۴
- گفتار دوم: اقسام منطوق ۲۸۹
- دلالت لفظ بر معنا در منطوق بر سه قسم می باشد ۲۹۰
- الف - دلالت مطابقی یا تطابقی ۲۹۰
- ب - دلالت تضمنی ۲۹۰
- پ - دلالت التزامی ۲۹۰
- الف - منطوق صریح ۲۹۱
- ب - منطوق غیر صریح ۲۹۱
- منطوق غیر صریح که ناشی از دلالت التزامی است بر سه قسم می باشد ۲۹۲
- الف - دلالت اقتضاء ۲۹۲
- ب - دلالت تنبیه ۲۹۴
- پ - دلالت اشاره ۲۹۶
- گفتار سوم: اقسام مفهوم ۲۹۸
- مفهوم موافق (لحن الخطاب یا فحوی الخطاب یا دلیل الخطاب) ۲۹۸
- مفهوم مخالف (دلیل خطاب) ۳۰۰
- مفهوم موافق بر دو قسم است ۳۰۰
- الف - مفهوم موافق مساوی ۳۰۰
- ب - مفهوم موافق اولویت یا قیاس الویت ۳۰۱
- مفهوم مخالف ۳۰۲
- مفهوم شرط ۳۰۴
- مفهوم وصف (وصف یعنی قید) ۳۰۸
- الف - قید احترازی یا تقییدی ۳۰۸
- ب - قید توضیحی یا موضوعی ۳۱۰

۳۱۲	 مفهوم غایت
۳۱۵	 مفهوم حصر
۳۱۸	 مفهوم لقب
۳۲۰	 مفهوم عدد
۳۲۴	• نمونه سوالات آزمونهای گذشته.....
۳۵۲	 مبحث پنجم: عام و خاص
۳۵۲	 گفتار اول: تعریف عام
۳۵۲	 حالات عام
۳۵۲	 الاط - سوم
۳۵۶	 اقسام عام
۳۵۷	 الف - ام اف - ی
۳۵۹	 ب - عام مجرری
۳۶۱	 پ - عام بدلی
۳۶۴	 گفتار دوم: تعریف خاص
۳۶۵	 گفتار سوم: تخصیص، مخصص و انواع آن
۳۶۵	 تعریف تخصیص
۳۶۵	 مخصص
۳۶۶	 انواع مخصص
۳۶۶	 الف - مخصص متصل و منفصل
۳۶۶	 مخصص متصل
۳۶۷	 مخصص متصل اقسامی دارد
۳۶۷	 ۱- صفت یا وصف
۳۶۸	 ۲- شرط
۳۶۹	 ۳- استثناء متصل
۳۷۱	 ۴- غایت
۳۷۲	 ۵- متمم یا قید
۳۷۲	 ۶- بدل بعض از کل
۳۷۳	 مخصص منفصل

- الف - مخصّص لفظی ۳۷۶
- ب - مخصّص غیر لفظی و لّبی ۳۷۶
- لزوم وجود تناقی میان عام و خاص برای اعمال تخصیص ۳۷۷
- حدود و میزان تخصیص ۳۷۸
- میزان اعتبار عام پس از تخصیص ۳۷۸
- گفتار چهارم: اجمال مخصّص ۳۷۸
- الف - اجمال مفهومی ۳۷۹
- ب - اجمال مصداقی ۳۷۹
- حالات شش گانه اجمال مخصّص ۳۸۱
- استناد به عام در شبهه صداقیه ۳۸۳
- الف - تمسک به عام در شبهه صداقیه عام ۳۸۳
- ب - تمسک به عام در شبهه صداقیه مخصّص ۳۸۳
- گفتار پنجم: عمل به عام پیش از تخصیص ۳۸۴
- گفتار ششم: یک مخصّص بعد از چند عام (مدال دو تا) ۳۸۴
- گفتار هفتم: تخصیص اکثر ۳۸۵
- گفتار هشتم: تخصیص عام به وسیله مفهوم ۳۸۶
- گفتار نهم: دوران امر بین نسخ و تخصیص ۳۸۸
- تعریف نسخ ۳۸۸
- اقسام نسخ ۳۸۸
- نسخ کلی ۳۸۸
- نسخ جزئی ۳۸۹
- تفاوت نسخ و تخصیص ۳۸۹
- نمونه سوالات آزمونهای گذشته ۳۹۱
- مبحث ششم: مطلق و مقید ۴۲۴
- گفتار اول: تعریف مطلق و مقید ۴۲۴
- تعریف مطلق ۴۲۴
- تعریف مقید ۴۲۶
- مهمترین الفاظ مطلق ۴۲۷

۴۲۷	الف) اسم جنس
۴۲۸	نسبی بودن اطلاق و تقید
۴۲۹	انواع قید
۴۲۹	الف) قید متصل
۴۲۹	۱- به صورت صفت
۴۳۰	۲- به صورت مضاف الیه
۴۳۰	۳- به صورت متمم
۴۳۰	۴- به صورت استثناء
۴۳۱	۵- به صورت شرط
۴۳۲	ب) قید منفصل
۴۳۳	گفتار دوم: انواع اطلاق
۴۳۳	الف - اطلاق استثنائی
۴۳۴	ب- اطلاق بدلی
۴۳۵	پ- اطلاق افرادی، احوالی و زمانی
۴۳۶	تفاوت بین عام و مطلق
۴۳۷	مقدمات حکمت
۴۳۸	شرایط اطلاق
۴۴۰	انصراف بر سه قسم است
۴۴۰	الف- انصراف به دلیل کثرت استعمال (انصراف ظهوری)
۴۴۱	ب- انصراف به دلیل کثرت وجود (انصراف بدوی)
۴۴۱	پ- انصراف به دلیل اکمل بودن مصداق
۴۴۲	تقابل مطلق و مقید به کسریاء
۴۴۲	تقابل چهار قسم است
۴۴۳	الف- تضاد
۴۴۳	ب- تضایف
۴۴۳	پ- تناقض
۴۴۳	ت- ملکه و عدم ملکه
۴۴۴	حمل مطلق بر مقید

۴۴۵	حمل مطلق بر مقید بر دو قسم است
۴۴۵	الف) تنافی بین مطلق و مقید
۴۴۶	ب) عدم تنافی بین مطلق و مقید
۴۴۷	گفتار سوم: اطلاق مقامی
۴۴۸	• نمونه سوالات آزمونهای گذشته
۴۶۲	مبحث هفتم: مجمل و مبین
۴۶۲	گفتار اول: تعریف مجمل و مبین
۴۶۲	مجمّل
۴۶۴	مبین
۴۶۵	مبین بر دو قسم است
۴۶۵	الف- مبین بالآیات
۴۶۶	ب- مبین بالعرض
۴۶۷	تکلیف به مجمل
۴۶۸	گفتار دوم: تقسیم مبین به نص و ظاهر
۴۶۸	نص
۴۷۰	ظاهر
۴۷۶	گفتار سوم: عوامل بروز اجمال در کلام
۴۷۷	گفتار چهارم: راههای رفع اجمال
۴۷۹	• نمونه سوالات آزمونهای گذشته
۴۸۲	فصل سوم
۴۸۲	ادله استنباط احکام
۴۸۴	مبحث اول: قرآن (کتاب)
۴۸۴	گفتار اول: تعریف قرآن
۴۸۴	مقدمه
۴۸۴	ادله استنباط احکام شرع
۴۸۷	تخصیص قرآن به وسیله سایر ادله

۴۹۰	• نمونه سوالات آزمونهای گذشته.....
۴۹۶	مبحث دوم: سنت.....
۴۹۶	گفتار اول: تعریف سنت.....
۴۹۸	اقسام خبر.....
۴۹۸	الف) خبر متواتر.....
۴۹۹	خبر متواتر سه قسم است.....
۴۹۹	۱- متواتر لفظی.....
۴۹۹	۲- متواتر معنوی.....
۴۹۹	۳- متواتر اجمالی.....
۵۰۰	ب- خبر واحد.....
۵۰۱	خبر واحد بر اساس هفت گانه بر چهار قسم است.....
۵۰۱	الف- خبر صحیح.....
۵۰۱	ب- خبر حسن.....
۵۰۱	پ- خبر موثق یا قوی.....
۵۰۱	ت- خبر ضعیف.....
۵۰۴	• نمونه سوالات آزمونهای گذشته.....
۵۱۴	مبحث سوم: اجماع.....
۵۱۴	گفتار اول: تعریف اجماع.....
۵۱۵	انواع اجماع.....
۵۱۶	الف) اجماع محصل.....
۵۱۶	ب) اجماع منقول.....
۵۱۶	اجماع متواتر بر دو قسم است.....
۵۱۶	الف) اجماع منقول متواتر.....
۵۱۶	ب) اجماع منقول واحد.....
۵۱۶	دو نوع اجماع داریم که حجت نیست.....
۵۱۷	الف) اجماع سکوتی.....
۵۱۷	ب) اجماع مدرکی یا اجماع محتمل المدرک.....
۵۱۷	نوع دیگری از اجماع که در کتب امامیه مورد استناد.....

۵۱۷	الف) اجماع مرکب
۵۱۹	• نمونه سوالات آزمونهای گذشته
۵۲۶	مبحث چهارم: قیاس
۵۲۶	گفتار اول: تعریف قیاس
۵۲۷	قیاس منطقی یا برهان
۵۲۸	استقراء منطقی
۵۲۸	تمثيل در منطق
۵۲۹	ارکان قیاس
۵۲۹	شرایط قیاس
۵۳۱	گفتار دوم: اصسام قیاس
۵۳۱	الف) قیاس منطقی
۵۳۲	ب) قیاس مستنبط العام
۵۳۵	پ) قیاس جلی
۵۳۵	ت) قیاس خفی
۵۳۷	ث) قیاس اولویت یا قیاس به طریق اولی
۵۳۷	ج) قیاس استثنایی
۵۳۸	چ) قیاس مع الفارق
۵۴۱	• نمونه سوالات آزمونهای گذشته
۵۵۰	مبحث پنجم: عقل
۵۵۰	گفتار اول: تعریف عقل
۵۵۲	مقدمه واجب
۵۵۲	الف) مقدمه
۵۵۲	ب) مقدمه همزمان با ذی المقدمه
۵۵۲	پ) شرط متاخر
۵۵۲	اقسام مقدمه
۵۵۲	الف) مقدمه وجوب
۵۵۳	ب) مقدمه واجب یا مقدمه وجود یا مقدمه وجود واجب
۵۵۴	پ) مقدمه علم

۵۵۴	 (ت) مقدمه صحت
۵۵۶	 (ث) مقدمه نفوذ
۵۵۷	 (ج) مقدمه لزوم
۵۵۸	 (چ) مقدمه شرعی
۵۵۸	 (ح) مقدمه قانونی
۵۵۸	 (خ) مقدمه عقلی
۵۵۹	 (د) مقدمه‌ای عرفی یا عادی
۵۵۹	 (ذ) مقدمه داخلی
۵۵۹	 (ر) مقدمه خارجی
۵۵۹	 (ز) مقدمه سبب
۵۵۹	 (ژ) مقدمه شرط
۵۶۰	 (س) مقدمه مندرج
۵۶۱	 اذن و لوازم
۵۶۱	 لوازم در منطق بر دو نوع است
۵۶۲	 الف) لازم بین
۵۶۲	 ب) لازم غیر بین
۵۶۴	 • نمونه سوالات آزمونهای گذشته
۵۷۷	 مبحث ششم: استصلاح یا مصالح مرسله، استحسان، سد ذرایع عرف و عادت
۵۷۷	 گفتار اول: تعریف استصلاح
۵۷۹	 گفتار دوم: استحسان
۵۷۹	 اقسام استحسان
۵۷۹	 الف) استحسان قیاسی
۵۷۹	 ب) استحسان ضرورت
۵۸۱	 گفتار سوم: سد ذرایع
۵۸۳	 گفتار چهارم: عرف و عادت
۵۸۳	 اقسام عرف
۵۸۴	 الف) عرف لفظی
۵۸۴	 ب) عرف عملی

۵۸۴	پ) عرف عام
۵۸۴	ت) عرف خاص
۵۸۴	ث) عرف شارع
۵۸۴	ج) عرف متشرعه
	چ) عرف صحیح
	ح) عرف فاسد
	خ) عرف مطرد
	د) عرف غالب
	ذ) عرف مشرک
	ر) عرف سابق
	ز) عرف همزما
	ژ) عرف لاحق
	اقسام عادت
	الف) عادت فردی
	ب) عادت جمعی
	پ) عادت طبیعی یا غریزی
	ت) عادت غیر غریزی و ارادی
	ث) عادت مدوح
	ج) عادت مذموم
۵۸۹	• نمونه سوالات آزمونهای گذشته
۵۹۱	مبحث هفتم: امارات
۵۹۱	گفتار اول: تعریف دلیل، اماره و اصل
۵۹۲	اقسام اماره
	الف) اماره قانونی
	ب) اماره قضایی
۵۹۳	پ) اماره امضایی
۵۹۴	ت) اماره تاسیسی
۵۹۴	ث) اماره حکمی

۵۹۴	 (ج) اماره موضوعی
۵۹۴	 (چ) اماره معتبر
۵۹۴	 (ح) اماره غیر معتبر
۵۹۵	 قطع
۵۹۵	 ظن
.....	 شک
.....	 وهم
.....	 اقسام طلع
.....	 اقسام ظن
.....	 اقسام شک
۵۹۷	 شهرت
۵۹۷	 اقسام شهرت
۵۹۷	 (الف) شهرت روایی
۵۹۸	 (ب) شهرت فتوایی
۵۹۸	 (پ) شهرت علمی
۶۰۰	 • نمونه سوالات آزمونهای گذشته

فصل چهارم: اصول عملیه در تائید ادله

۶۱۶	 مبحث اول: اصل براءت
۶۱۶	 گفتار اول: مقدمه
۶۱۷	 شبهه حکمیه
۶۱۷	 شبهه موضوعیه
۶۱۷	 شبهه وجوبیه
۶۱۷	 شبهه تحریمیه
۶۱۸	 اصول
۶۱۸	 اصول لفظیه
۶۱۸	 اصول عملیه
۶۱۹	 گفتار دوم: اصل براءت
۶۲۰	 ادله حجیت اصل براءت

۶۲۱	حالات چهارگانه شک در تکلیف
۶۲۱	حالت اول) شبهه حکمیة
۶۲۲	حالت دوم) شبهه موضوعیة
۶۲۳	حالت سوم) شبهه وجوبیة
۶۲۳	حالت چهارم) شبهه تحریمیة
۶۲۳	حالات چهارگانه اصل برائت
۶۲۳	حالت اول) شبهه حکمیة تحریمیة
۶۲۴	حالت دوم) شبهه حکمیة وجوبیة
۶۲۴	حالت سوم) شبهه موضوعیة تحریمیة
۶۲۵	حالت چهارم) شبهه موضوعیة وجوبیة
۶۲۶	• نمونه سوالات آزمونهای گذشته
۶۴۵	بحث دوم: اصل تخییر
۶۴۵	گفتار اول: اصل تخییر
۶۴۵	موارد کاربرد اصل تخییر
۶۴۵	۱- تخییر بین دو یا چند دلیل متعارض
۶۴۶	۲- تخییر بین دو حکم متزاحم
۶۴۶	۳- تخییر بین محذورین
۶۴۷	۴- تخییر بین افراد واجب مخیر
۶۴۸	• نمونه سوالات آزمونهای گذشته
۶۵۴	بحث سوم: اصل احتیاط یا اشتغال
۶۵۴	گفتار اول: اصل احتیاط یا اشتغال
۶۵۴	۱- دوران بین متباینین
۶۵۵	۲- دوران بین اقل و اکثر
۶۵۵	الف) اقل و اکثر استقلالی
۶۵۶	ب) اقل و اکثر ارتباطی
۶۵۸	• نمونه سوالات آزمونهای گذشته
۶۷۴	بحث چهارم: اصل استصحاب
۶۷۴	گفتار اول: اصل استصحاب

۱۷۵	ارکان یا عناصر استصحاب
۱۷۶	شک ساری یا قاعده یقین
۱۷۶	حجیت استصحاب
۱۷۷	استصحاب از جهت منشاء شک لاحق بر سه قسم است
۱۷۷	الف) شک در مقتضی
۱۷۸	ب) شک در رافع
۱۷۸	ب) شک در رافعیّت موجود یا رافعیّت رافع
۱۷۹	اقسام استصحاب
۱۷۹	الف) استصحاب وجودی
۱۸۰	ب) استصحاب عدم
۱۸۲	ب) استصحاب زنی
۱۸۲	ت) استصحاب کی
۱۸۴	ث) استصحاب حدی
۱۸۵	ج) استصحاب موضوعی
۱۸۵	اصل مثبت
۱۸۷	• نمونه سوالات آزمونهای گذشته
۱۷۵	مبحث پنجم: تعارض اصول و قواعد با یکدیگر
۱۷۵	گفتار اول: تعارض ها
۱۷۵	فرمول اصول عملیه
۱۷۵	الف) در تعارض استصحاب با اصل برائت
۱۷۶	ب) در تعارض بین استصحاب با تخیر
۱۷۶	پ) در تعارض استصحاب با اصل احتیاط
۱۷۶	ت) در تعارض استصحاب با قاعده قرعه
۱۷۷	ث) در تعارض استصحاب با قاعده ید
۱۷۷	ج) در تعارض استصحاب با قاعده صحت
۱۷۹	چ) در تعارض استصحاب با دو قاعده فراق و تجاوز
۱۷۹	ح) در تعارض استصحاب با قاعده فراق یعنی فارق از زمان
۱۷۹	خ) در تعارض استصحاب با قاعده درء

۷۱۹		د) در تعارض استصحاب با ظاهر حال
۷۱۹		ذ) تعارض دو استصحاب
۷۲۰		راه حل شناسایی استصحاب سببی از استصحاب مسببی
۷۲۲		• نمونه سوالات آزمونهای گذشته
۷۳۹		مبحث ششم: تعارض ادله
۷۳۹		گفتار اول: تعارض ها
۷۳۹		در تعارض ادله یک اصطلاح داریم تعارض و دیگری تزامم
۷۳۹		الف) تعریف تعارض
۷۴۰		شرایط تحقق تعارض
۷۴۱		ب) تعریف تزامم
۷۴۳		وضع دو حکم متزامم
۷۴۳		تعارض دو قسم است
۷۴۳		الف) تعارض واقعی
۷۴۵		ب) تعارض ظاهری
۷۴۵		تشابهات تعارض و تزامم
۷۴۵		افتراقات تعارض و تزامم
۷۴۵		تخصیص
۷۴۷		تخصص
۷۴۸		ورود
۷۵۰		حکومت
۷۵۱		حکومت بر دو قسم است
۷۵۱		الف) حکومت تزیینی
۷۵۳		ب) حکومت توسعه ای
۷۵۴		تفاوت حکومت و تخصیص
۷۵۵		تفاوت حکومت و تخصص
۷۵۵		تفاوت حکومت و ورود
۷۵۵		تفاوت ورود و تخصص
۷۵۶		تفاوت ورود و تخصیص

- شباهت تخصیص و ورود
- شباهت ورود و حکومت
- ۷۵۷ • نمونه سوالات آزمونهای گذشته.....
- ۷۷۶ منابع مورد استفاده.....

مقدمه

در حقوق ایران که نشأت گرفته از فقه اسلامی است، رابطه بین اصول فقه و دیگر حوزه‌های حقوقی قابل توجه می‌باشد. از این رو هر حقوقی برای تقویت دریافت مفاد و روح قوانین ناگزیر از مراجعه به مباحث اصول فقه است. این مهم مولف را بر آن داشت تا با دقت در مواد قانونی در قالب اصول فقه مباحث ضروری اصول فقه را استخراج نماید. مجموعه تلاش‌های یاد شده منجر به تولید مجموعه پیش رو گردید.

بی‌تردید درس اصول فقه در آزمونهای حقوقی و بویژه آزمون کارآموزی وکالت، تغییر دهنده اساسی تراز داوطلبان می‌باشد. از آنجائیکه نگرانی کثر و طلبان در ارتباط با این درس باعث شده است که اکثراً از پاسخ به سوالات این درس در آزمون امتناع کنند و تمرکز خود را بر سایر دروس از جمله آیین دادرسی مدنی و مدنی قرار دهند. این نگرانان داه طلب در خصوص این درس کاملاً منطقی به نظر می‌رسد. چرا که اصول فقه درس نسبتاً خشک و فقهی معمولاً دشوار است. این موضوع باعث شده است تا در سالهای اخیر مولفین محترمی جهت رفع نگرانی مخاطبان آزمون دست به تالیف کتابهای زیادی با عناوین مختلف بزنند. نگارنده ضمن احترام به تلاش‌های صورت گرفته توسط نامبردگان، به دلیل آنکه هیچکدام از مجموعه‌های منتشره جامع و مانع نبوده است و مخاطب در مراجعه به هرکدام از آنها نیازمند مطالعه کتب جانبی دیگر می‌باشد. اقدام به تالیف کتاب حاضر نموده است تا سعی در رفع نگرانی‌ها و برطرف سازی دغدغه‌های داوطلبان آزمون و تمرکز بر تمامی نیازهای آنها داشته باشد.

هدف از تدوین این کتاب در گام نخست آماده سازی مخاطب برای موفقیت در سطح ایده‌آل در درس اصول فقه آزمون وکالت می‌باشد. در سالهای اخیر رویه طرح سوال در این درس متغیر بوده است و گاه تمرکز طراح بر تعاریف مباحث اصول فقه و گاه نیز بر تشخیص نکات اصول فقه در مواد قانونی بوده است. نویسنده با توجه به این مهم سعی در تحقق مجموعه‌ای روان، جامع و کاملاً به روز که دربرگیرنده ذائقه‌های مختلف باشد، داشته است.

عنوان این کتاب شرح پیشرفته اصول فقه نامیده شد به دلیل آنکه در برگیرنده تمامی نیازهای مخاطبان محترم برای شرکت در آزمونهای حقوقی می‌باشد.

ابتدا مباحث به زبانی ساده و روان و کاملاً قابل فهم بیان شده است و سپس تمامی موارد قانونی مربوط (که این بخش از امتیازات اصلی و مهم این کتاب می‌باشد) ارایه گردیده‌اند. چون زمان پاسخگویی داوطلبان در آزمون حدود یک دقیقه می‌باشد و بعضاً صورت سوالات نیز طولانی و در حد چندین سطر ارایه می‌گردد، برای داوطلب در این حالت مهم آن است که بدانند کدام مواد قانونی در ارتباط با مبحثی خاص در اصول فقه می‌باشد که با دیدن آنها در آزمون سریعاً به پاسخ صحیح رهنمون شود. از سوی دیگر برای آنکه بتوان دانفه طراح در سالیهای اخیر را سنجید، تمامی آزمونهای دو، هفت، و ده سال اخیر به صورت طبقه‌بندی شده و تا آخرین آزمون برگزار شده در انتهای هر مبحث آمده است تا با مطالعه این بخش نیز چشم اندازی روشن از نحوه سوالات احتمالی دوره‌های بعد داشته باشید.

این مجموعه حاصل تلاش های چندین ساله مولف است که طی سالیان متمادی از تدریس در دانشگاههای مختلف و بررسی سوابق امتحانات اخیر تدوین شده است و در خلال ارائه درس نکات مهم و کلیدی برای پاسخگویی سریع به سوالات تدارک دیده شده است.

این کتاب عزیزان را از مراجعه به کتابهای غیر اصول فقه و همچنین جستجوی مواد قانونی مرتبط بی‌نیاز می‌کند. نگارنده به هیچ وجه مسئولیتی در قبال نقصی مجموعه حاصر نیست و از همه مخاطبان و اساتید محترم تقاضا می‌نماید نکته نظرات سازنده خود در ارتباط با کتاب را به اطلاع ناشر برسانند تا در چاپ‌های بعدی اصلاحات لازم صورت گیرد.

در پایان بر خود لازم می‌داند از هر اساتید و عزیزانی که در تهیه این مجموعه با اینجانب همکاری داشته‌اند تشکر و قدردانی نمایم. همچنین از مدیریت محترم انتشارات ارشد جناب آقای قهرمانی که با راهنمایی‌های خود طرح این کتاب را پیشنهاد نمودند و زحمات چاپ این اثر را متقبل شده‌اند سپاسگزاری می‌نمایم. از پدر و مادر عزیزم نیز که طی چند سال اخیر تأیید این اثر محیطی آرام را برای اینجانب فراهم نمودند قدردانی می‌نمایم.

با تشکر

آریتا قربانی رحیم

مدیر اصول فقه